36/2

Humanities & Social Sciences Vol. 36 No. 2 May - August 2019 ISSN 0125-5061

36

Humanities & Social Sciences

มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์

ปีที่ 36 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2562 Vol. 36 No. 2 May - August 2019

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

❖ **รูปแบบองค์การที่มีสมรรถนะสูงของเทศบาลตำบล** 74
High-performance Organization Model: The Subdistrict Municipality Case Study
เขมณัฐ ภูกองไชย และ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด
Khemmanat Pookongchai and Pornamarin Promgird

❖ **หลักธรรมาภิบาล การจัดการความขัดแย้ง และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ** 102
Good Governance, Conflict Management and Organizational Citizenship Behavior
เอื้องฟ้า เขากลม
Uangfa Khaoklom

❖ **ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย** 125
Achievement of Research Administration in Thai Research Universities
ชนะวิทย์ อนุสุเรนทร์ และ สุวรรณี แสงมหาชัย
Chanavit Anusuren and Suwannee Sangmahachai

❖ **ปัญหาภาวะโลกร้อนของวัดในพุทธศาสนา** 163
Problem of Global Warming of Buddhist Temple
พุทธรักษ์ ปราบนอก
Puttharak Prabnok

ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย*

Achievement of Research Administration in Thai Research Universities

ชนะวิทย์ อนุสุเรนทร์[1] และ สุวรรณี แสงมหาชัย[2]

Chanavit Anusuren[1] and Suwannee Sangmahachai [2]

[1]นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

[1]Ph.D. Student, Public Administration Program,

[1,2] คณะรัฐศาสตร์

[1,2] Faculty of Political Science

[1,2] มหาวิทยาลัยรามคำแหง

[1,2] Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพประเภทการศึกษาเฉพาะกรณี และกำหนดให้มหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นหน่วยวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ทั้ง 4 แห่งๆ ละ 4 คน รวมเป็น จำนวน 16 คน และจากหน่วยงานกลาง 5 แห่ง ได้แก่ (1) เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) (2) ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (3) ผู้อำนวยการสำนักบริหาร

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “การบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย” ของ ชนะวิทย์ อนุสุเรนทร์ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

รับต้นฉบับ 22 กุมภาพันธ์ 2562 แก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิ 26 มีนาคม 2562 รับลงตีพิมพ์ 1 เมษายน 2562

โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (4) รองผู้อำนวยการด้านการวิจัยพื้นฐานและพัฒนานักวิจัย และรักษาการผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ (5) ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) จำนวน 5 คน รวมเป็นผู้ให้มูลสำคัญจำนวน 21 คน วิธีการศึกษาประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย

ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย ประกอบไปด้วย (1) จำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (publication) ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล SCOPUS/ISI มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น (2) บทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง (citation) ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น และ (3) การบริหารทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้น และ (4) การผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยระดับสูงและอาจารย์

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์การบริหารงานวิจัย, การบริหารงานวิจัย, มหาวิทยาลัยวิจัย

Abtract

The aim of this research was to study research administration in Thai Research University (RU), using the qualitative research technique with specific sample cases. Four universities, namely Mahidol University, Chiangmai University, Thammasart University, and Kasetsart University, were chosen. In-depth interview of 21 persons was performed: 16 from RU and 5 from central administrative bodies (NRCT secretary, OHEC secretary, HERP-NRU director, TRF director, NSTDA director or its representative). Induction and typological analysis were used to analyze data.

Results were concluded as follows. Achievements resulting from management were (1) an increase in international publications based on SCOPUS/ISI database, (2) an increase in number of citation in refereed journal, (3) an increase in number of patent, intellectual property and copyright, and also an increase in research or innovation towards value added and society improvement, and (4) an increase in development program and number of research staff

Keywords : Achievement of Research Administration, Research Administration, Research Universities

บทนำ

การบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า นโยบายที่ส่งเสริมการบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยได้ให้การสนับสนุนการวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายการวิจัยของชาติและความต้องการของแหล่งทุนทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ โดยทำการวิจัยร่วมกันกับทุกภาคส่วน ส่งเสริมระบบบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา วิจัยเพื่อสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้ต่อยอดในทางอุตสาหกรรมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร ชุมชนท้องถิ่นเน้นศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการวิจัยแบบบูรณาการ โดยสร้างทีมวิจัย และสามารถเชื่อมโยงการวิจัยกับการเรียนการสอน ส่งเสริมการสรรหา สร้างและรักษานักวิจัยที่มีคุณภาพสูง และพัฒนาขีดความสามารถของนักวิจัย และสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่องรวมถึงการสร้างสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกและทรัพยากรต่างๆ รวมถึงการสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศทางวิชาการ เพื่อสนับสนุนงานวิจัยคุณภาพในทุกสาขา ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกับนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับประเทศและนานาชาติ เพื่อสร้างเครือข่ายทางการวิจัย แสวงหาแหล่งทุนภายนอกและขับเคลื่อนให้การวิจัยก้าวไปสู่ระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น

ในส่วนของกลยุทธ์ที่ส่งเสริมการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมการผลิตผลงานวิจัยที่ช่วยยกอันดับของมหาวิทยาลัย และสามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมมีการสร้างมูลค่าร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ รวมถึงการสร้างระบบการสรรหา คัดเลือก พัฒนา บำรุงรักษานักวิจัยทุกระดับอย่าง พัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัย โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างฐานข้อมูลสนับสนุนสิ่งเอื้ออำนวยต่องานวิจัย เน้นการผลิตผลงานวิจัยและนวัตกรรม โดยจัดหาและจัดสรรทุนวิจัย ร่วมลงทุนทั้งกับหน่วยงานทั้งในและนอกประเทศ ส่งเสริมและสนับสนุนการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยไปสู่ระดับชาติและระดับนานาชาติ และจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการ หรือกลุ่มวิจัยในสาขาวิชาที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง และพัฒนาให้เกิดงานวิจัยเพื่อสร้าง นวัตกรรมที่เป็นในเชิงสหวิทยาการ เพิ่มจำนวนผลงานวิจัยและนวัตกรรม ที่ได้รับการจดทะเบียน

ทรัพย์สินทางปัญญาหรืออนุสิทธิบัตร ตลอดจน ส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนทำการวิจัย เพื่อเชื่อมโยงงานวิจัย บูรณาการกับการเรียน การสอน

จากสภาพการณ์ที่กล่าวมาข้างต้น มีผลทำให้มหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำเป็นจะต้องกำหนดแนวทางในการบริหารงานวิจัยเพื่อยกอันดับของมหาวิทยาลัย ไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นองค์การที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทย และขับเคลื่อนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีความก้าวหน้าและเกิดประสิทธิภาพ ด้านการเรียนการสอน และการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถตอบสนองต่อ ความต้องการด้านบุคลากรทุกภาคส่วนในสังคมให้ดียิ่งขึ้น สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ (2551) กล่าวว่า “การศึกษาค้นคว้าวิจัยในแขนงต่าง ๆ เพื่อนำความรู้ หรือองค์ความรู้ที่ หลากหลายมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ได้กลายเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของนานา ประเทศ เพื่อผลักดันให้ประเทศเจริญพัฒนา โดยอาศัยฐานความรู้ เป็นแรงขับเคลื่อน เศรษฐกิจ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงและเป็นแรงขับเคลื่อนในทิศทางใหม่ที่สำคัญ ของสถานการณ์ระดับโลก ในส่วนของประเทศไทยก็มีการปรับเปลี่ยนแนวทางและ รูปแบบการพัฒนา ซึ่งได้เล็งเห็นความสำคัญในด้านการวิจัย เช่นกัน โดยมีแนวคิด ให้พัฒนาการวิจัยที่ต้องเห็นผลเป็นธรรม ประเมินได้ และแปรให้เกิดประโยชน์ได้ทั้งใน เชิงผลลัพธ์ และ/หรือ ผลกระทบต่อความก้าวหน้าของประเทศอย่างชัดเจน ต้องมีการ บริหารจัดการการวิจัยแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพ” ซึ่งกระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยการวิจัยเป็นพื้นฐาน โดยที่การวิจัยเป็นการแสวงหาองค์ความรู้ ใหม่ คำตอบใหม่ และวิธีการใหม่ๆ โดยใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ ดังคำกล่าวของ วิจารณ์ พานิช (2546) “การวิจัยเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ เป้าหมายสูงสุดของการวิจัยคือ “การสร้าง การเปลี่ยนแปลง” การวิจัยคือกลไกสร้างความเปลี่ยนแปลง” สถาบันอุดมศึกษา จึงได้ชื่อว่าเป็นแหล่งสร้างสมนักวิจัย การวิจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญของศาสตร์ต่างๆ เพราะการวิจัยก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ เป็นการเสริมเพิ่มความรู้ของศาสตร์ เป็นแรง ขับเคลื่อนทำให้ศาสตร์นั้นๆ ได้มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดความเข้มแข็ง ทางวิชาการ การพัฒนาศาสตร์ให้เข้มแข็งและต่อเนื่องจึงขึ้นอยู่กับความเจริญก้าวหน้า ของการวิจัยในศาสตร์นั้นๆ นอกจากนี้การวิจัยยังมีประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหา

ประยุกต์ใช้ในงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การส่งเสริมการทำวิจัยจึงเป็นการพัฒนาคนและพัฒนางาน การทำวิจัยอย่างมีความสุข ผลงานวิจัยย่อมนำไปสู่การค้นพบข้อความรู้ที่ยิ่งใหญ่ต่อวงการวิชาการ ต่อสังคมและต่อประเทศชาติ งานวิจัยจึงกลายเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ

ขีดความสามารถด้านการวิจัยของประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และการผลิตผลงานวิจัยซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2558) จากรายงานการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของ International Institute for Management Development (IMD) ฉบับประจำปี 2558 พบว่า ในปี พ.ศ. 2556 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศเป็นอันดับที่ 27 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในเอเชียด้วยกัน จะพบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ในเอเชียด้วยกันถึง 7 ประเทศ คือ ฮ่องกง สิงคโปร์ ไต้หวัน มาเลเซีย จีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น ตามลำดับ แต่ยังมีอันดับอยู่เหนือฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและอินเดีย ทั้งนี้เนื่องจากการแข่งขันด้านโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยยังอยู่ในระดับที่ต่ำมาก โดยมีจุดอ่อนที่เป็นค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาของประเทศ (Expenditure on R & D) พบว่าแนวโน้มค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาของประเทศ ในช่วงปี 2550 – 2558 ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยจากปี 2550 ร้อยละ 0.21 จนกระทั่งปี 2558 ยังคงอยู่ที่ร้อยละ 0.48 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในขณะที่กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ประเทศที่อยู่ในองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)) อย่างเช่น ประเทศไทย ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศสิงคโปร์และประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้ มีค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาโดยเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 3-4 ของ GDP (ข้อมูลปี 2558) (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2558) จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้รับงบประมาณสนับสนุนการวิจัยน้อยกว่าประเทศอื่นๆ เฉลี่ยถึง 7 เท่า เมื่อพิจารณาแนวโน้มจำนวนบุคลากรทางการวิจัยและพัฒนาของประเทศ พบว่าในปี 2558 มี จำนวนนักวิจัย FTE จำนวน 10 คน ต่อประชากร 10,000 คนโดยประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะอยู่ที่ระดับ 20-30 คน

ต่อประชากร 10,000 คน (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2558) ทั้งตัวเลขค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนา และจำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาล้วนสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยยังไม่ได้ให้ความสำคัญอย่างแท้จริงในเรื่องของการวิจัยและพัฒนาและนำการวิจัยและพัฒนาไปใช้ประโยชน์ในระดับที่จะทำให้ประเทศเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน ขณะที่ระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังคงมีความอ่อนแอจึงเป็นเรื่องยากที่จะก้าวเข้าไปสู่ระดับโลก ประเทศต่างๆ ที่กล่าวถึงสามารถขยับก้าวไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ไม่ใช่กลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางอีกต่อไป เพราะประเทศเหล่านั้นเห็นความสำคัญของการวิจัย มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันเฉพาะทาง พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณสนับสนุนมหาวิทยาลัยวิจัยอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมมากเพียงพอ เพื่อพัฒนาต่อยอดสู่การนำผลงานวิจัยไปใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ ซึ่งสะท้อนให้ภาพรวมการวิจัยและพัฒนาของประเทศยังมิได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้าไปตามที่กำหนดในยุทธศาสตร์และแผนการวิจัยของประเทศ ดัชนีชี้วัดยังคงห่างไกลจากเป้าหมายที่กำหนดไว้ และต่ำกว่าประเทศข้างเคียงและประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างน่าเป็นห่วงโดยเฉพาะอย่างยิ่งค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา จากข้อมูลของสถาบัน IMD (The International Institute for Management Development) ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยมีเรื่องเร่งด่วนที่ควรแก้ไขใน 3 ประเด็น คือ การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาให้สูงขึ้น การเพิ่มจำนวนและคุณภาพบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา และการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยและพัฒนามากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2552 รัฐบาลได้มีนโยบายเร่งด่วนให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเร่งรัดในการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยของประเทศสู่ระดับนานาชาติ เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาการวิจัยพัฒนาและการฝึกอบรมหรือประชุมวิชาการในระดับภูมิภาค ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้จัดทำโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติและส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 ทั้งนี้รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับ “การเพิ่มสมรรถนะการผลิตผลงานและบุคลากรวิจัยของกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย” ให้สูงขึ้น ควบคู่กับการส่งเสริมการวิจัยในมหาวิทยาลัย

ทุกกลุ่มอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอาจารย์ทั้งในมหาวิทยาลัยที่มีศักยภาพด้านการวิจัยและเพิ่มสมรรถนะให้กับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยชั้นนำ 9 แห่ง ได้รับการยกระดับเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติในปี พ.ศ. 2552 ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยหลักๆ ของประเทศที่มีชื่อเสียงที่มีการบริหารงานวิจัยที่เป็นอัตลักษณ์ตามความเข้มแข็งและโดดเด่นของแต่ละมหาวิทยาลัยที่หลากหลายล้วนเป็นมหาวิทยาลัยที่มีขนาดใหญ่ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (Office of the Higher Education Commission, 2010)

โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ จึงได้จัดสรรงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัยดังกล่าวตามความเหมาะสมเท่านั้นและให้อำนาจแก่มหาวิทยาลัยในการบริหารจัดการงบประมาณสนับสนุนการวิจัย จนสามารถผลักดันให้มหาวิทยาลัยที่อยู่ภายใต้โครงการพัฒนาระบบและกลไกในการบริหารจัดการงานวิจัย เพื่อรองรับการขับเคลื่อนระบบวิจัยของประเทศ ทำให้แต่ละมหาวิทยาลัยมีการออกแบบสร้างระบบเพื่อบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับ เพื่อให้เกิดสภาพคล่องและเอื้อต่อการดำเนินงานตามความเหมาะสม เนื่องจากมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการนั้นมีทั้งที่อยู่ในกำกับของรัฐและสังกัดของรัฐ ต่างก็มีรูปแบบในการบริหารจัดการที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับบริบทแต่ละมหาวิทยาลัย ซึ่งวิจารณ์ พานิช (2546, หน้า 181) ได้กล่าวว่าการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยเป็นงานที่ท้าทาย เป็นงานที่เปิดโอกาสให้ใช้ความคิดริเริ่มสูง เป็นงานสร้างสรรค์ และที่สำคัญที่สุดเป็นงานที่จะก่อคุณประโยชน์สูงยิ่งแก่ประเทศชาติใน ระยะยาว การบริหารงานวิจัยมีแบบแผนอยู่บ้าง แต่ไม่เป็นสูตรตายตัวไปเสียทั้งหมด และมีความจำเป็นต้องปรับรูปแบบและวิธีการให้เหมาะสมตามสถานการณ์เฉพาะเป็นกรณีไป

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานหลักที่ให้การกำกับ ดูแล และสนับสนุนการวิจัยก็ตาม แต่ก็ยังพบปัญหาในการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ตรงกันหลายประการคือความไม่ชัดเจนของนโยบาย มาตรการ แผนงาน หรือทิศทาง

การส่งเสริมการวิจัยของมหาวิทยาลัย ในทางปฏิบัติพบว่าการสนับสนุนการวิจัยไม่สอดรับกับนโยบายส่งเสริมการวิจัยโดยเฉพาะการสนับสนุนในด้านงบประมาณการวิจัย โดยไม่มีการสนับสนุนการวิจัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ไม่มีการทุ่มเทงบประมาณด้านการวิจัยที่เพียงพอ ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ขาดประสิทธิภาพทั้งการบริหารคน เงิน และงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการเบิกจ่ายซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานด้านการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง และที่สำคัญยังขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานทั่วไปโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังไม่ดีพอและขาดการบูรณาการในด้านการวิจัยในทุกระดับและทุกมิติ (ดวงเดือน ภูตยานันท์, 2553; สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ, 2551) ซึ่งมีความสอดคล้องกับปัญหาของระบบวิจัยของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2551) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่า งานวิจัยยังมีน้อย เนื่องจากการขาดระบบจูงใจ และมาตรการส่งเสริมการวิจัยและการใช้ประโยชน์จากการวิจัยให้เกิดขึ้นจากภาคการผลิตต่างๆ การวิจัยมีเป็นส่วนๆ มีช่องว่าง เป็นส่วนเสี้ยวที่ต่อกันไม่ได้และไม่ครบวงจรที่จะใช้ประโยชน์เป็นโครงการตามที่ผู้วิจัยแต่ละคนอยากจะทำ ปัญหาทรัพยากรการวิจัย นักวิจัย ทุนวิจัย และองค์กรวิจัยมีน้อย ซึ่งอาจถือได้ว่าประเทศไทยขาดทรัพยากรทางการวิจัย นอกจากนี้บรรยากาศก็ไม่เอื้อต่อการวิจัยปัญหาการใช้ทรัพยากรการวิจัยไม่คุ้ม ระบบการวิจัยยังขาดการตรวจสอบ ขาดความร่วมมือกันระหว่างประชาคมวิจัยเพื่อให้มีพลังในการวิจัยเป็นโครงการขนาดใหญ่ ระบบวิจัยไทยจึงยังขาดการสร้างขีดความสามารถในการวิจัย และพัฒนาในทุกระดับและสาขาทำให้ผลงานวิจัยไม่สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติได้ คุณภาพผลงานวิจัยขาดการบูรณาการเป็นกลุ่มก้อน จึงไม่มีพลังในการนำไปใช้เพื่อสังคม รวมทั้งคุณภาพของผลงานวิจัยที่ยังไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งในด้านความถูกต้องทางวิชาการและความเป็นเลิศในกระบวนการวิจัย ทำให้ผลงานที่สามารถจดสิทธิบัตรหรือตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมีน้อย เมื่อขาดกลไกการบริหารจัดการวิจัย ทำให้ทุนที่จัดสรรให้นักวิจัยหรือหน่วยงานทำวิจัยมีการบริหารจัดการที่ด้อยประสิทธิภาพ รวมถึงการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้วย

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย ภายใต้โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลดังที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยบทบาทและหน้าที่ของมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติที่เกิดขึ้นใหม่ประกอบกับสภาพปัญหาที่มีผลกระทบต่อแนวทางการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติก็ยังไม่มีแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคน เงิน และการบริหารจัดการอีกทั้งมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติทั้ง 9 แห่ง ต่างก็มีหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการบริหารงานที่แตกต่างกันภายใต้บริบทข้อจำกัดของแต่ละมหาวิทยาลัย มีทั้งมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและยังเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐซึ่งกฎ ระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้ในการบริหารจัดการในมหาวิทยาลัย ย่อมมีความแตกต่างกัน และสภาพการวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติในปัจจุบันยังประสบกับปัญหาด้านการบริหารจัดการงานวิจัยอยู่มาก ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานงานวิจัยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนางานวิจัยภายใต้บริบทของประเทศและสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติและดำเนินการให้เกิดผลตามเป้าหมาย อันจะเป็นผลต่อการพัฒนาประเทศสามารถแข่งขันในเวทีโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

ผลการวิจัย

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทยทั้ง 4 กรณีศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้ามกรณีศึกษา และหาข้อสรุปเป็นภาพรวมดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ของการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยนั้นประกอบไปด้วย (1) จำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (publications) ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus /ISI มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น (2) บทความวิจัยที่

ได้รับการอ้างอิง (citation) ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น และมีจำนวนผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น และ (3) การบริหารทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้น โดยมีการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการใช้ประโยชน์เพื่อสังคม และ (4) การผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยระดับสูงและอาจารย์ ซึ่งในแต่ละปัจจัยนั้นจะมีรายละเอียดดังนี้

1. **จำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล** Scopus /ISI **มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น**

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษา พบว่าเหตุผลที่ทำให้จำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus /ISI มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นนั้น เกิดจากกลไกที่มหาวิทยาลัยใช้เป็นตัวขับเคลื่อนในการบริหารงานวิจัยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเรื่องดังกล่าว กล่าวคือ

1.1 โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ทำให้อาจารย์มีการพัฒนาตนเองและยกระดับมาตรฐานผลงานทางวิชาการ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง เข้มแข็งและลุ่มลึก เพื่อสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพก่อให้เกิดการยอมรับในระดับสากลและสามารถนำบทความลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติที่อยู่ในฐานข้อมูลสากล อาทิเช่น ฐานข้อมูล ISI (Thomson Reuters), Scopus เป็นต้น

1.2 มหาวิทยาลัยต้องมีระบบและกลไกสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการหรือการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือระดับนานาชาติ

1.3 มหาวิทยาลัยต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยในการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น เช่น มีกองทุนในการสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกและปริญญาโทของมหาวิทยาลัยมีผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

1.4 มหาวิทยาลัยต้องมีข้อบังคับสำหรับผู้ศึกษาต่อในการระดับปริญญาเอกผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาได้จะต้องได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับนานาชาติเท่านั้น

1.5 มหาวิทยาลัยต้องมีแนวทางในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับคณาจารย์และนักวิจัยที่อยู่ในกลุ่มคลัสเตอร์และที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มคลัสเตอร์ ให้ช่วยกันสร้างสรรค์ผลงานวิจัย บทความวิชาการ อาทิเช่น โดยการอัดฉีดงบประมาณของมหาวิทยาลัย โดยมีตัวชี้วัดเป็นจำนวนบทความวิชาการที่สามารถตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ที่อยู่ในฐานข้อมูลสากล หากสามารถทำผลงานวิจัยได้เกินกว่าที่กำหนดไว้ คลัสเตอร์ยังสามารถนำบทความวิชาการที่เพิ่มขึ้นมาขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินสนับสนุนค่าตอบแทนการตีพิมพ์ผลงานเพิ่มเติมได้

1.6 มหาวิทยาลัยต้องมีการสร้างเครือข่ายวิจัยและความร่วมมือทางการวิจัยกับหน่วยงานต่างๆ จนส่งผลให้ได้รับเงินอุดหนุนวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกเพิ่มขึ้น ทำให้มหาวิทยาลัยได้ผลิตนักวิจัยหน้าใหม่เป็นจำนวนมาก ส่งผลทำให้จำนวนผลงานวิชาการที่ตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้นตามมาด้วย

จะเห็นได้ว่าจำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ มหาวิทยาลัยได้มีกลไกในการบริหารงานวิจัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์อีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญและมีผลต่อจำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (publication) ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus /ISI มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น จากการสังเคราะห์กรณีศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง พบว่า ปัจจัยย่อยที่ผลักดันให้การบริหารงานวิจัยมีผลทำให้จำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus /ISI มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น สามารถสรุปละเอียดในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

จากการพิจารณาปัจจัยที่มีความเหมือนและสอดคล้องกัน พบว่ากรณีศึกษาทั้ง 4 แห่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ได้รับจากการคัดเลือกที่เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกมหาวิทยาลัยเพื่อสมัครรับทุนมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติได้ผ่านการคัดกรองและการประเมินผลการดำเนินงาน มีศักยภาพด้านการวิจัยรวมถึงมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด คือเกณฑ์คุณภาพผลงานวิจัยต้องมีจำนวนผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติ ดังนั้น มหาวิทยาลัยต้องมีระบบและกลไกที่ไปสนับสนุนกำหนดเป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์

กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิจัยภายในมหาวิทยาลัยไปผลักดันสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการหรือการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ และต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยในการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น

นอกจากที่กล่าวมาแล้วยังพบว่า กลยุทธ์ในการบริหารงานวิจัยของแต่ละมหาวิทยาลัยขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในแต่ละมหาวิทยาลัยจะกำหนดขึ้น เช่น มหาวิทยาลัยได้กำหนดข้อบังคับสำหรับผู้ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาได้จะต้องได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับนานาชาติเท่านั้น แต่ในบางมหาวิทยาลัยเป็นเพียงมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัย โดยนำไปตีพิมพ์วารสารทางวิชาการทั้งในระดับชาติและนานาชาติเท่านั้น ยังไม่เป็นการบังคับ อีกทั้งมหาวิทยาลัยยังมีแนวทางในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับคณาจารย์และนักวิจัยที่อยู่ในกลุ่มคลัสเตอร์และที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มคลัสเตอร์ให้ช่วยกันสร้างสรรค์ผลงานวิจัยโดยการอัดฉีดงบประมาณเพิ่มเติม ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่มหาวิทยาลัยได้ใช้เป็นแนวทางในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับคณาจารย์และนักวิจัยให้ช่วยกันสร้างสรรค์ผลงานวิจัย บทความวิชาการ โดยการอัดฉีดงบประมาณจากสภามหาวิทยาลัยอนุมัติงบประมาณสนับสนุนในการผลิตผลงานวิจัย โดยมีตัวชี้วัดเป็นบทความวิชาการที่สามารถตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ที่อยู่ในฐานข้อมูลสากล สามารถเบิกค่าตอบแทน การตีพิมพ์ผลงานเพิ่มเติมได้อีก ส่งผลให้มหาวิทยาลัยมีผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งผู้บริหารได้ให้ความสำคัญเรื่องนโยบายการวิจัยเป็นนโยบายที่สำคัญอันดับหนึ่ง และได้จัดสรรงบประมาณสมทบด้วยงบประมาณจำนวนมาก มีผลทำให้มหาวิทยาลัยมีทุนสนับสนุนการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัย ทำให้จำนวนผลงานวิชาการที่ตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้นตามมาด้วย

ส่วนปัจจัยการสร้างเครือข่ายวิจัยและความร่วมมือทางการวิจัยกับหน่วยงานต่างๆ อาทิเช่น มหาวิทยาลัยได้สร้างเครือข่ายทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติกับหน่วยงานต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้ดำเนินโครงการในรูปแบบคลัสเตอร์วิจัยหรือศูนย์วิจัย จึงเกิดการสร้างเครือข่ายการวิจัยและ

ความร่วมมือทางการวิจัยขึ้น การสร้างเครือข่ายงานวิจัยและการทำงานวิจัยในรูปแบบบูรณาการเครือข่ายที่สมบูรณ์ เป็นการพัฒนาอาจารย์รุ่นกลางและนักวิจัยรุ่นใหม่ให้ได้ทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการขอความช่วยเหลือหรือแลกเปลี่ยนจากกลุ่มวิจัยในเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้กลุ่มวิจัยมีความเข้มแข็งและผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพได้ผลงานวิจัยออกมาอย่างรวดเร็วเป็นรูปธรรม และส่งผลดีต่อนักวิจัยที่ได้รับการพัฒนาทุกด้านแบบก้าวกระโดด ซึ่งขณะนี้แต่ละคลัสเตอร์ต่างๆ

มีเครือข่ายความร่วมมือเป็นจำนวนมากในแต่ละมหาวิทยาลัย อาทิเช่น มีนโยบายทางด้านการบริหารงานวิจัยในการสร้างเครือข่ายงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผ่านทาง Centre of Excellence และเครือข่ายพันธมิตรมหาวิทยาลัยเพื่อการวิจัย และเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพนักวิจัยและสร้างบรรยากาศในการทำงานวิจัย โดยมีการจัดเวทีให้นักวิจัยจากต่างคณะได้มาพบกันเพื่อร่วมทำงานวิจัยร่วมกันในเชิงบูรณาการ ผลสืบเนื่องจากการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการก่อให้เกิดความร่วมมือและการสร้างเครือข่ายวิจัยข้ามสาขา ข้ามคณะและข้ามมหาวิทยาลัย ส่งผลดีต่อการเกิดเครือข่ายกับนักวิจัยทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติจนสามารถผลิตผลงานวิจัยออกตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุป ปัจจัยย่อยที่ผลักดันให้การบริหารงานวิจัยมีผลทำให้จำนวนงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น เกิดจากมหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ส่งผลทำให้อาจารย์มีการพัฒนาตนเองและยกระดับมาตรฐานผลงานทางวิชาการ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการมีระบบและกลไกที่สนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการหรือการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติที่ชัดเจน โดยเน้นส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยและการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยต้องมีข้อบังคับสำหรับผู้ศึกษาต่อในการระดับปริญญาเอก ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาได้จะต้องได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับนานาชาติเท่านั้น รวมถึงมีแนวทางในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับคณาจารย์และนักวิจัยที่อยู่ในกลุ่มคลัสเตอร์และที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มคลัสเตอร์

ให้ช่วยกันสร้างสรรค์ผลงานวิจัยโดยการอัดฉีดงบประมาณเพิ่มเติม ตลอดจนการสร้างเครือข่ายวิจัยและความร่วมมือทางการวิจัยกับหน่วยงานต่างๆ

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษาข้างต้น สามารถสรุปปัจจัยที่ทำให้จำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (publications) ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus /ISI จึงมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถสร้างเป็นแผนผังแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ได้ (ภาพ 1)

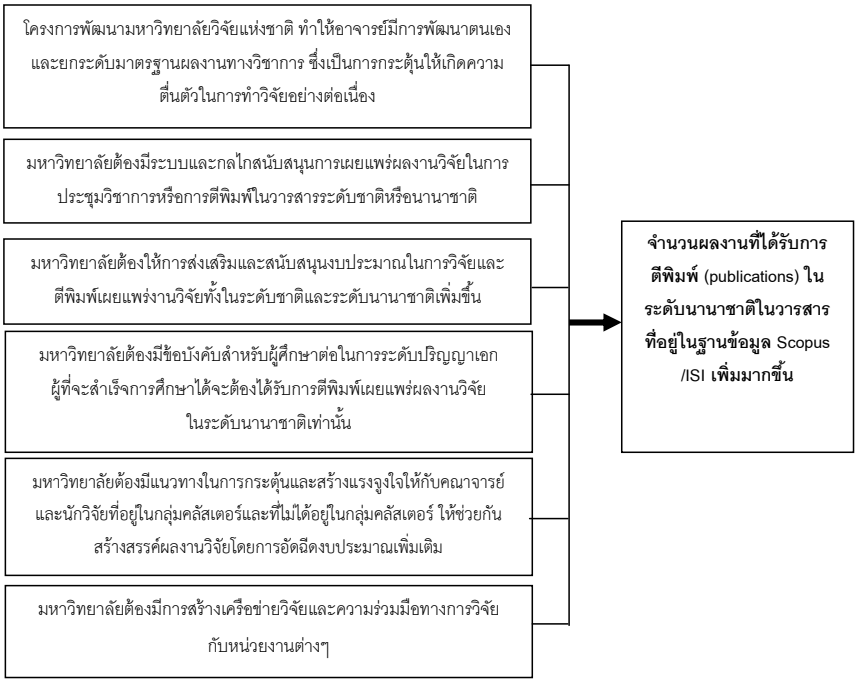

ภาพ 1 ปัจจัยย่อยที่ผลักดันให้การบริหารงานวิจัยมีผลทำให้จำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (publications) ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus /ISI มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น

2. บทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง (citation) ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น

จากการวิเคราะห์กรณีศึกษา พบว่าเหตุผลที่ทำให้ บทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้นนั้น เกิดจากกลไกที่มหาวิทยาลัยใช้เป็นตัวขับเคลื่อนให้ในการบริหารงานวิจัยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเรื่องดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 มีกลยุทธ์ในการสนับสนุนกลไกการพัฒนาศักยภาพและทักษะที่เป็นประโยชน์กับการวิจัยอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น การพัฒนาทักษะ การตั้งโจทย์วิจัยและการออกแบบการวิจัย วิธีการเขียนโครงการวิจัยเพื่อขอทุน การเขียนรายงานผลงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ และการเสริมทักษะนักวิจัยในเรื่อง International Standards และ Compliances ส่งผลให้ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงทางวิชาการในฐานข้อมูลสากล Scopus และ ISI และผลการดำเนินงานด้านการสร้างผลิตภัณฑ์ งานวิจัย/งานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้จริง

2.2 ได้มีกลยุทธ์ในการสร้างระบบและพัฒนานักวิจัยทุกระดับอย่างต่อเนื่องและได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยเพื่อยกระดับผลิตภาพและคุณภาพของผลงานวิจัย

2.3 ได้ปฏิรูปโครงสร้างระบบบริหารงานวิจัย เพื่อรองรับยุทธศาสตร์การวิจัยและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามความความเชี่ยวชาญที่โดดเด่นของมหาวิทยาลัย มีการส่งเสริมการผลิตผลงานวิจัยที่ช่วยยกอันดับของมหาวิทยาลัยและสามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมและใช้ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศได้

2.4 ได้มีการพัฒนากลไกความร่วมมือในการบูรณาการการทำวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมร่วมกันหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคสังคม ซึ่งกลยุทธ์ต่างๆ ดังที่กล่าวมาช่วยสนับสนุนกลไกการพัฒนาศักยภาพและทักษะที่เป็นประโยชน์กับการวิจัย ส่งผลให้ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงทางวิชาการในฐานข้อมูลสากล Scopus และ ISI และผลการดำเนินงานด้านการสร้างผลิตภัณฑ์ งานวิจัย/งานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้จริง

2.5 ได้กำหนดกลยุทธ์ในการบริหารงานวิจัยในการส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยไปสู่ระดับนานาชาติ โดยมีกองทุนเพื่อให้ทุนสนับสนุนการแปลและ edit บทความเพื่อส่งไปตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ จึงส่งผลให้ผลงานงานวิจัยของมหาวิทยาลัยที่นำไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงทางวิชาการในฐานข้อมูลสากล Scopus และ ISI และผลการดำเนินงานด้านการสร้างผลิตภัณฑ์ งานวิจัย/งานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้จริง

2.6 ปรับระเบียบที่เน้นผลการดำเนินการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยที่ต้องมีการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ และดำเนินการยกระดับวารสารวิจัยเพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus

2.7 มีการทบทวน/ปรับปรุง หลักเกณฑ์และแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ เช่น ออกระเบียบทุนวิจัย fast track ที่เน้นการตีพิมพ์ผลงานในระดับนานาชาติและลดขั้นตอนในการประเมินลง

จะเห็นได้ว่าจำนวนบทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น มหาวิทยาลัยได้มีกลไกในการบริหารงานวิจัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลยุทธ์อีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญและมีผลต่อจำนวนบทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้นนั้น จากการสังเคราะห์กรณีศึกษาทั้ง 4 แห่ง พบว่า ปัจจัยย่อยที่ผลักดันให้การบริหารงานวิจัยมีผลทำให้จำนวนบทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น เกิดจากประเด็นสำคัญดังนี้ต่อไปนี้

จากการที่ มหาวิทยาลัยส่งเสริมสนับสนุนให้ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่ (publication) ในระดับนานาชาติและในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus และ ISI มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้จำนวนบทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิงใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย โดยในแต่ละมหาวิทยาลัยต่างก็มีแนวทางในการสนับสนุนให้บทความวิจัยได้รับการอ้างอิงเพิ่มมากขึ้น ที่มีทั้งความเหมือนที่คล้ายคลึงกันไปในแนวทางเดียวกัน และแตกต่างกันบ้างก็ขึ้นอยู่กับเทคนิคในการบริหารงานวิจัยของแต่มหาวิทยาลัยจะนำมาใช้ในการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัย อาทิเช่น

บางมหาวิทยาลัยจะมีกลยุทธ์ในการสนับสนุนกลไกการพัฒนาศักยภาพและทักษะที่เป็นประโยชน์กับการวิจัย ได้แก่ การพัฒนาทักษะ การตั้งโจทย์และการออกแบบการวิจัย วิธีการเขียนโครงการวิจัยเพื่อขอทุน การเขียนรายงานผลงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ และการเสริมทักษะนักวิจัยในเรื่อง International Standards และ Compliances ส่งผลให้ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดลที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงทางวิชาการในฐานข้อมูลสากล ISI และ Scopus และผลการดำเนินงานด้านการสร้างผลิตภัณฑ์ งานวิจัย/งานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ได้จริง อีกทั้งบางมหาวิทยาลัย ได้มีกลยุทธ์ในการสร้างระบบและพัฒนานักวิจัยทุกระดับอย่างต่อเนื่อง ได้มีพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการวิจัยเพื่อยกระดับผลิตภาพและคุณภาพผลงานวิจัย และยังได้ปฏิรูปโครงสร้างระบบบริหารงานวิจัย เพื่อรองรับยุทธศาสตร์การวิจัย และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามศักยภาพของมหาวิทยาลัย มีการส่งเสริมการผลิตผลงานวิจัยที่ช่วยยกอันดับของมหาวิทยาลัย และสามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมและใช้ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และได้มีการพัฒนากลไกความร่วมมือในการบูรณาการการทำวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคสังคม ซึ่งกลยุทธ์ต่างๆ ดังที่กล่าวมาช่วยสนับสนุนกลไกการพัฒนาศักยภาพและทักษะที่เป็นประโยชน์กับการวิจัย ส่งผลให้ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงทางวิชาการในฐานข้อมูลสากล Scopus และ ISI และผลการดำเนินงานด้านการสร้างผลิตภัณฑ์ งานวิจัย/งานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ได้จริง

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยบางแห่ง ได้มีกลยุทธ์ในการบริหารงานวิจัยในการส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยไปสู่ระดับนานาชาติ โดยมีระเบียบเพื่อให้ทุนสนับสนุนการแปลและ edit บทความเพื่อส่งไปตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ ปรับระเบียบที่เน้นผลการดำเนินการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยที่ต้องมีการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ และดำเนินการยกระดับวารสารของธรรมศาสตร์เพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus และมีการทบทวน/ปรับปรุง หลักเกณฑ์และแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ โดยออกระเบียบทุนวิจัย fast track ที่เน้นการตีพิมพ์ผลงานในระดับนานาชาติและลดขั้นตอนในการประเมินลง จึงส่งผลให้

ผลงานงานวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการอ้างอิงทางวิชาการในฐานข้อมูลสากล ISI และ Scopus และผลการดำเนินงานด้านการสร้างผลิตภัณฑ์ งานวิจัย/งานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้จริง อีกทั้งโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ มีส่วนช่วยกระตุ้นให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยเกิดการตื่นตัวในเรื่องการทำงานวิจัยเพิ่มขึ้น ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ทั้งในระดับชาติและนานาชาติมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นจึงมีผลทำให้งานวิจัยถูกอ้างอิงมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษาข้างต้น สามารถสรุปปัจจัยที่ทำให้จำนวนบทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถสร้างเป็นแผนผังแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ได้ (ภาพ 2)

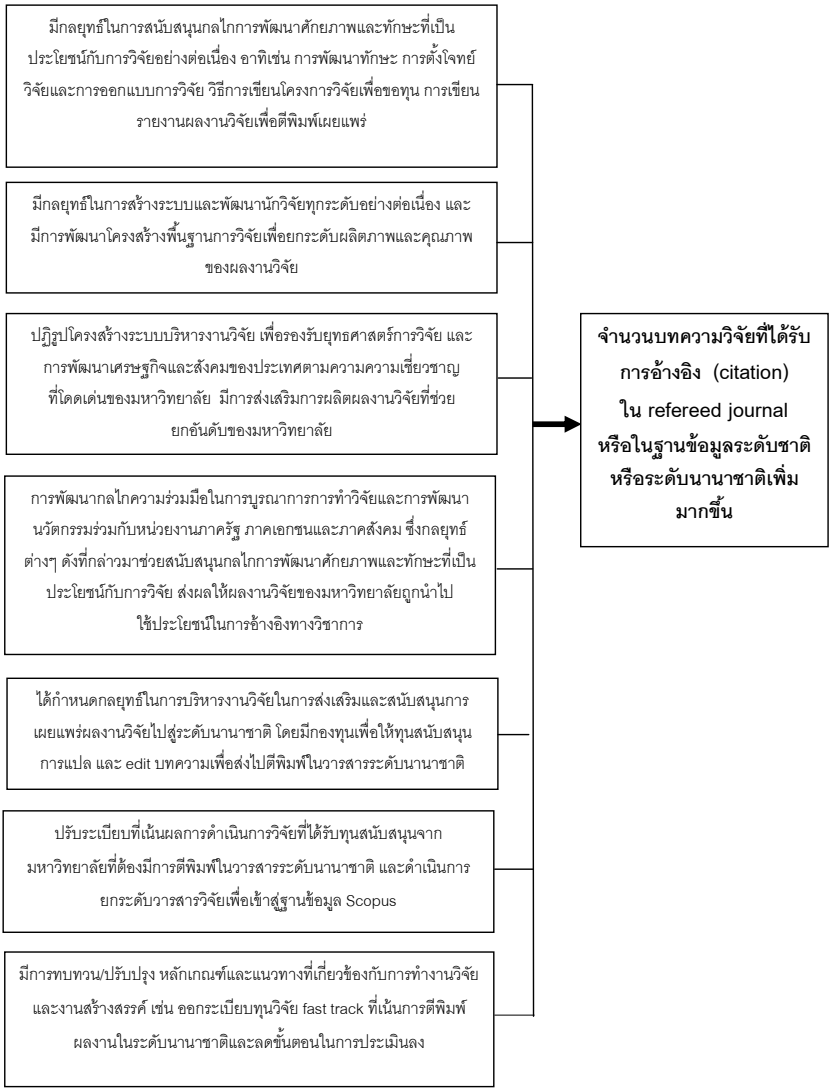

ภาพ 2 ปัจจัยย่อยที่ผลักดันให้การบริหารงานวิจัยมีผลทำให้จำนวนบทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง (citation)ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น

3. การบริหารทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้น โดยมีการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการใช้ประโยชน์เพื่อสังคม

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษา พบว่าเหตุผลที่ทำให้ การบริหารทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้นนั้น เกิดจากกลไกที่มหาวิทยาลัยใช้เป็นตัวขับเคลื่อนให้ในการบริหารงานวิจัยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเรื่องดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 ได้มีกลยุทธ์ในการบริหารงานวิจัย ในการผลิตผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การสร้างมูลค่า เพื่อพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม โดยร่วมกับภาครัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ และเป็นผู้นำด้านการวิจัยในอนาคต จึงได้มีการส่งเสริมการจดสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เพิ่มมากขึ้น

3.2 ได้มีกลยุทธ์ในการเพิ่มรายได้จากการวิจัย บริการวิชาการและการเรียนการสอน บริหารต้นทุนให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาการบริหารสินทรัพย์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3.3 จัดสรรทุนวิจัยในประเภทต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด โดยดึงอาจารย์นักวิจัยระดับนานาชาติมาร่วมทำงานวิจัยกับนักวิจัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนการร่วมทุนกับหน่วยงานภายนอก เพื่อกระตุ้นให้นักวิจัยไปแสวงหาทุนกับหน่วยงานภายนอก และทำงานวิจัยที่ตอบโจทย์ภาพอุตสาหกรรมมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีกลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตผลงานวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและจุดเด่นของมหาวิทยาลัย

3.4 ได้กำหนดเป้าหมายผลผลิต จำนวนผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่ได้รับการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา โดยจัดให้มีโครงการประชาสัมพันธ์ เพื่อสื่อสารและเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์สู่สังคม

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การบริหารทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้นนั้น เกิดขึ้นจากมหาวิทยาลัยได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารงานวิจัยที่เน้น

การผลิตผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การสร้างมูลค่า เพื่อพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมโดยร่วมมือในการผลิตผลงานวิจัยกับภาครัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ เพื่อเป็นผู้นำด้านการวิจัยในอนาคต จึงได้มีการส่งเสริมการจดสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการเพิ่มรายได้จากการวิจัย บริการวิชาการและการเรียนการสอน บริหารต้นทุนและจัดสรรทุนวิจัย โดยผลักดันให้มีการนำเอาอาจารย์นักวิจัยระดับนานาชาติมาร่วมทำวิจัยกับนักวิจัยไทย นอกจากนี้แล้วยัง ส่งเสริมและสนับสนุนการร่วมทุนกับหน่วยงานภายนอก เพื่อกระตุ้นให้นักวิจัยไปแสวงหาทุนวิจัยกับหน่วยงานภายนอก และทำงานวิจัยที่ตอบโจทย์ภาพอุตสาหกรรมเชิงพาณิชย์มากขึ้น โดยเน้นการผลิตผลงานวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและจุดเด่นของมหาวิทยาลัย

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษาข้างต้น สามารถสรุปปัจจัยที่ทำให้การบริหารทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้น โดยมีการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการใช้ประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสามารถสร้างเป็นแผนผังแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ (ภาพ 3)

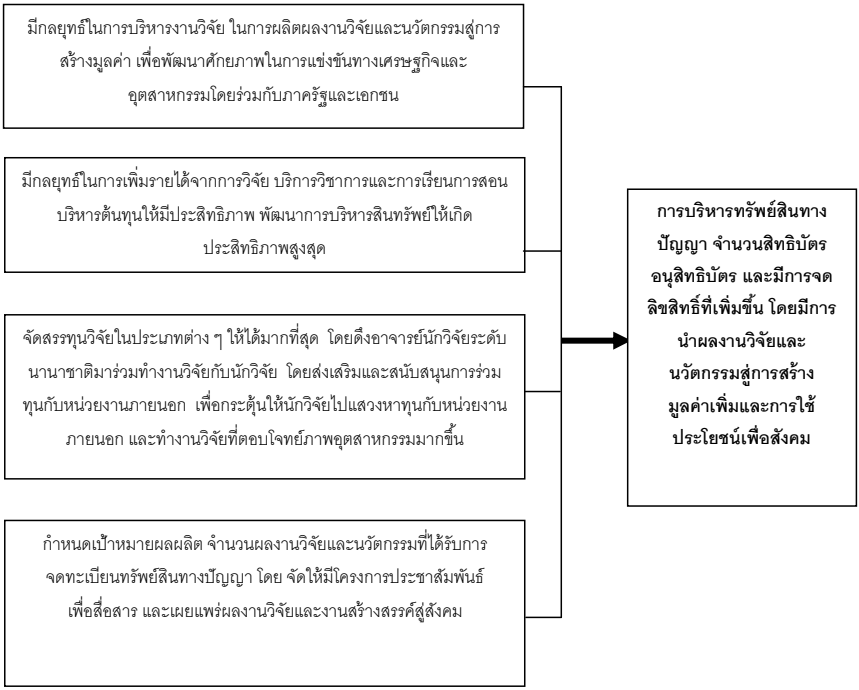

ภาพ 3 ปัจจัยย่อยที่ผลักดันให้การบริหารทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้น โดยมีการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการใช้ประโยชน์เพื่อสังคม

4. การผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยระดับสูงและอาจารย์

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษา พบว่ากลไกในการบริหารงานวิจัยเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่มีความสำคัญและเข้ามามีอิทธิพลต่อการผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยระดับสูงและอาจารย์ในมหาวิทยาลัย สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

4.1 มหาวิทยาลัยได้กำหนดนโยบายการวิจัยเพื่อสร้างความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ โดยมีการส่งเสริม การสรรหา สร้างและรักษานักวิจัยที่มีคุณภาพสูง

โดยให้มีการพัฒนาศักยภาพ และทักษะในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องและให้เกิดการพัฒนาผลผลิตงานวิจัยที่มีคุณภาพในวงวิชาการ

4.2 มีการบูรณาการพัฒนาอาจารย์ด้านการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์รุ่นใหม่ รุ่นกลางที่ได้มีโอกาสร่วมกลุ่มวิจัยกับอาจารย์อาวุโสมากขึ้น โดยการเข้าร่วมกลุ่มวิจัย ในทางกลับกันอาจารย์อาวุโสก็ได้มีโอกาสในการสร้างทีมวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของงานวิจัยก่อให้เกิดนักวิจัยหน้าใหม่จำนวนเพิ่มมากขึ้น และสร้างแรงจูงใจในการเป็นนักวิจัยมืออาชีพในอนาคต และมีการสร้างบุคลากรวิจัยระดับสูง ที่ช่วยในการผลักดันให้อาจารย์รุ่นใหม่ รุ่นกลาง และนักวิจัยที่ทำวิจัยในโครงการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ส่งผลให้จารย์ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น

4.3 มหาวิทยาลัยได้มอบหมายหน้าที่ให้ คลัสเตอร์ต่างๆ สามารถดำเนินการบริหารงบประมาณที่ได้รับจากโครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างบุคลากรวิจัยและพัฒนาบุคลากรวิจัยเพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายของโครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนเชื่อมโยงงานวิจัยกับการผลิตบัณฑิตระดับสูง ซึ่งมหาวิทยาลัยวิจัยจะต้องสร้างบุคลากรวิจัยระดับสูง เพราะเมื่อจบการศึกษาออกไปประเทศจะมีบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง ซึ่งบุคลากรวิจัยระดับสูงเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศ

4.4 มีการกำหนดกลยุทธ์หลักในการบริหารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรวิจัย โดยให้ความสำคัญกับการสร้างระบบและพัฒนานักวิจัยทุกระดับอย่างต่อเนื่อง สร้างและพัฒนาระบบพี่เลี้ยง (Mentor System) การจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะนักวิจัยรุ่นใหม่รวมทั้งมีระบบทางด่วน (Fast Track) ที่สนับสนุนนักวิจัยรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพ (young star-researches)โดยเน้นการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ เพื่อเป็นกำลังคนสำคัญในการเสริมสร้างทีมวิจัยที่สามารถพัฒนานวัตกรรมในสาขาต่าง ๆ ได้

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า มหาวิทยาลัยได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริม การสรรหา สร้างและรักษานักวิจัยที่มีคุณภาพสูง โดยเน้นการสรรหา คัดเลือก และคงไว้ซึ่งนักวิจัยที่มีคุณภาพสูง มีการบูรณาการพัฒนา

อาจารย์ด้านการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์รุ่นใหม่ รุ่นกลางมีโอกาสร่วมกลุ่มวิจัยกับอาจารย์อาวุโสมากขึ้น โดยการเข้าร่วมกลุ่มวิจัย เพื่อให้เกิดการสร้างทีมวิจัย เสริมสร้างความเข้มแข็งของงานวิจัยก่อให้เกิดนักวิจัยหน้าใหม่จำนวนเพิ่มมากขึ้น เพื่อผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ อีกทั้งยังส่งผลให้อาจารย์ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น นอกจากนี้มหาวิทยาลัยได้มอบหมายหน้าที่ให้ คลัสเตอร์ต่างๆ สามารถดำเนินการบริหารงบประมาณที่ได้รับจากโครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างและพัฒนาบุคลากรวิจัยเพิ่มขึ้น อันจะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศต่อไป

จากการสังเคราะห์กรณีศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปปัจจัยย่อยที่มีผลต่อการผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยระดับสูงและอาจารย์ ซึ่งสามารถสร้างเป็นแผนผังแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ได้ (ภาพ 4)

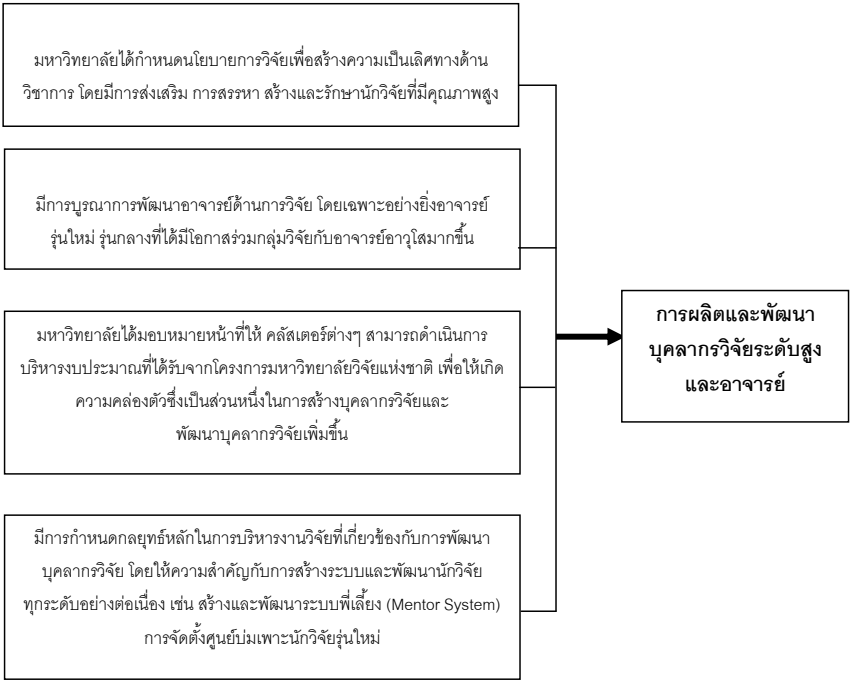

ภาพ 4 ปัจจัยย่อยที่มีผลต่อการผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยระดับสูงและอาจารย์

อภิปรายผล

ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) จำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (publications) ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus/ISI มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น (2) บทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง (citation) ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น และ (3) การบริหารทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์

ที่เพิ่มขึ้น โดยมีการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการใช้ประโยชน์เพื่อสังคม และ (4) การผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยระดับสูงและอาจารย์

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารงานวิจัย คือ จำนวนผลงานตีพิมพ์ระดับนานาชาติ จำนวนครั้งของการถูกอ้างอิง (citation) ต่อจำนวนผลงานทั้งหมด จำนวนสิทธิบัตรที่ได้รับสิทธิ์แล้วทั้งในประเทศและต่างประเทศ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เพื่อผลิตกำลังคนระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆ ที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาทั้งชุมชน อุตสาหกรรมและระบบนวัตกรรมซึ่งนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีระดับนานาชาติได้ และยังสอดคล้องกับความเห็นของ Cohn J. Funston (อ้างถึงใน สายสุดา เตียเจริญ, 2554, หน้า 10) ที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยวิจัยจะต้องมีการเผยแพร่องค์ความรู้และมีการนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เพื่อพัฒนาประเทศ มีการนำองค์ความรู้นั้นถ่ายทอดให้กับนักศึกษา เสริมสร้างให้นักศึกษามีศักยภาพสูงทางด้านการวิจัย และมีการสร้างเครือข่ายการวิจัยในส่วนที่มหาวิทยาลัยยังขาดอยู่ เช่น การสร้างเครือข่ายกับภาคอุตสาหกรรม ภาคเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเข้มแข็ง เพื่อก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกันและมีการพัฒนางานวิจัยอย่างต่อเนื่องและครบวงจร

นอกจากนี้ยังพบความสอดคล้องกับนักวิชาการของไทยหลายท่านที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยวิจัย เช่น สายสุดา เตียเจริญ (2554) ที่นำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย จะต้องประกอบไปด้วย คือ การนำผลงานวิจัยไปใช้ การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล (2554) ที่นำเสนอผลการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดผลการดำเนินการวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัย จะต้องประกอบไป การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย การตีพิมพ์ระดับนานาชาติและการใช้ประโยชน์งานวิจัย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาพร พงศ์ภิญโญ และคณะ (2556) ได้แก่ องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์และมีต่อผลการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัย คือ การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยและการตีพิมพ์เผยแพร่

จากผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยส่งผลทำให้ จำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (publications) ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus/ISI มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น อาจเป็นเพราะว่าทุกมหาวิทยาลัยให้การส่งเสริมและสนับสนุนในการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานทางวิชาการในระดับนานาชาติ อาทิเช่น มหาวิทยาลัยมหิดลได้กำหนดไว้ว่าในการเผยแพร่ผลงานในระดับบัณฑิตศึกษาจะต้องตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเท่านั้น จึงมีผลทำให้มหาวิทยาลัยมีจำนวนผลงานทางวิชาการที่ตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งมหาวิทยาลัยมีกองทุนสนับสนุนการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยสร้างสรรค์บทความทางวิชาการที่ได้คุณภาพมาตรฐาน และมีการเผยแพร่บทความทางวิชาการมากยิ่งขึ้น ทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ขึ้นอยู่กับการตีพิมพ์ในระดับไหนก็จะได้รับเงินอุดหนุนในการตีพิมพ์เผยแพร่แตกต่างกันไปในแต่ละมหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัย ยังมีระบบและกลไกสนับสนุนดังจะเห็นได้ว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญ คือ โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ทำให้อาจารย์มีการพัฒนาตนเองและยกระดับมาตรฐานผลงานทางวิชาการ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องเข้มแข็งและลุ่มลึก เพื่อสร้างสรรค์ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดการยอมรับในระดับสากล นำบทความตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติที่อยู่ในฐานข้อมูลการเผยแพร่ผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการหรือการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ และมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ในการประชุมวิชาการหรือการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ การส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยโดยการอัดฉีดงบประมาณจากสภามหาวิทยาลัยอนุมัติงบประมาณสนับสนุนโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติโดยมีตัวชี้วัดเป็นบทความวิชาการที่สามารถในการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติเพิ่มขึ้นที่อยู่ในฐานข้อมูลสากล มีกองทุนในการสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกและปริญญาโทของมหาวิทยาลัยมีผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และที่สำคัญประการสุดท้ายมหาวิทยาลัยต้องมีการสร้างเครือข่ายวิจัยและความร่วมมือทางการวิจัยกับ

หน่วยงานต่างๆ จนส่งผลให้ได้รับเงินอุดหนุนวิจัยจากแหล่งทุนภายนอกเพิ่มขึ้น ทำให้มหาวิทยาลัยได้ผลิตนักวิจัยหน้าใหม่เป็นจำนวนมาก จนกระทั่งทำให้จำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (publications) ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus/ISI จึงมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น

อนึ่งตามที่แต่ละมหาวิทยาลัยต่างก็มีแนวทางในการสนับสนุนให้บทความวิจัยได้รับการอ้างอิงเพิ่มมากขึ้น จึงมีความเหมือนที่คล้ายคลึงและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ส่วนจะแตกต่างกันบ้างก็ขึ้นอยู่กับเทคนิคในการบริหารงานวิจัยของแต่มหาวิทยาลัยจะนำมาใช้ในการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัย อาทิเช่น มหาวิทยาลัยมหิดลมีกลยุทธ์ในการสนับสนุนกลไกการพัฒนาศักยภาพและทักษะที่เป็นประโยชน์กับการวิจัย ได้แก่ การพัฒนาทักษะ การตั้งโจทย์และการออกแบบการวิจัย วิธีการเขียนโครงการวิจัยเพื่อขอทุน การเขียนรายงานผลงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ และการเสริมทักษะนักวิจัยในเรื่อง International Standards และ Compliances ส่วนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีกลยุทธ์ในการสร้างระบบและพัฒนานักวิจัยทุกระดับอย่างต่อเนื่อง ได้มีพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการวิจัย เพื่อยกระดับผลิตภาพและคุณภาพผลงานวิจัย และยังได้ปฏิรูปโครงสร้างระบบบริหารงานวิจัย เพื่อรองรับยุทธศาสตร์การวิจัย และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และได้มีการพัฒนากลไกความร่วมมือในการบูรณาการการทำวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมร่วมกันหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคสังคม ซึ่งกลยุทธ์ต่างๆ ดังที่กล่าวมาช่วยสนับสนุนกลไกการพัฒนาศักยภาพและทักษะที่เป็นประโยชน์กับการวิจัย ส่วนของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้มีกลยุทธ์ในการบริหารงานวิจัยในการส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัยไปสู่ระดับนานาชาติ โดยมีระเบียบเพื่อให้ทุนสนับสนุนการแปลและ edit บทความเพื่อส่งไปตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ ปรับระเบียบที่เน้นผลการดำเนินการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยที่ต้องมีการตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ และดำเนินการยกระดับวารสารของธรรมศาสตร์เพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูล Scopus และมีการทบทวน/ปรับปรุง หลักเกณฑ์และแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ โดยออกระเบียบทุนวิจัย fast track ที่เน้นการตีพิมพ์ผลงานในระดับนานาชาติและลดขั้นตอนในการประเมินลง และในส่วนของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เห็นว่าโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ มีส่วนช่วยกระตุ้นให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยเกิดการตื่นตัวในเรื่องการทำงานวิจัยเพิ่มขึ้น ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้นจึงมีผลทำให้งานวิจัยถูกอ้างอิงมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย จากเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลต่อการบริหารทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้น โดยมีการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการใช้ประโยชน์เพื่อสังคม มีความความเหมือนและความแตกต่างกันบ้างไม่มากนัก โดยในแต่ละมหาวิทยาลัยต่างก็มีแนวทางในการสนับสนุนให้มีการจดสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้น ที่แตกต่างกันไป อาทิเช่น ทุกมหาวิทยาลัยกระตุ้นและจูงใจและผลักดันให้คณาจารย์ / นักวิจัยดำเนินการเพื่อขอรับการจดสิทธิบัตรอนุสิทธิบัตรและลิขสิทธิ์ตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจคณาจารย์/นักวิจัยที่ประสบผลสำเร็จในการจดสิทธิบัตรอนุสิทธิบัตรและลิขสิทธิ์ มีกลยุทธ์ในการบริการงานวิจัยในการส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตผลงานวิจัยและนวัตกรรม โดยจัดสรรทุนวิจัยในประเภทต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุด อาทิเช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีแผนการดำเนินโครงการ Thammasat Fellowships เพื่อดึงอาจารย์และนักวิจัยระดับนานาชาติ มาร่วมทำวิจัยกับนักวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมีกลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนการร่วมทุนกับหน่วยงานภายนอก โดยกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับโครงการร่วมทุนวิจัยกับภาคอุตสาหกรรม เพื่อกระตุ้นให้นักวิจัยไปขอทุนกับหน่วยงานภายนอก และทำงานวิจัยที่ตอบโจทย์ภาพอุตสาหกรรมมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีกลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตผลงานวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและจุดเด่นของมหาวิทยาลัย โดยเลือกประเด็นงานวิจัยให้ชัดเจนและจัดสรรทุนวิจัยที่เป็นการบูรณาการระหว่างสายวิทยาศาสตร์และสายสังคมศาสตร์ที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลและจุดเด่นของมหาวิทยาลัย

จะเห็นได้ว่า โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติมีส่วนช่วยสนับสนุนเป็นอย่างมาก โดยจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้กับมหาวิทยาลัย ที่มุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาศักยภาพบุคลากรวิจัยให้มีคุณภาพสูงขึ้นผ่านเครือข่ายคลัสเตอร์หรือศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการ ช่วยผลิตบัณฑิตนักวิจัยในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เพราะเมื่อจบการศึกษาออกไป ประเทศจะมีบัณฑิตที่มีคุณภาพสูงสู่สังคม

ซึ่งบรรดาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามโครงการนี้ จะสามารถใช้ความรู้ความสามารถที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญไปพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศต่อไปได้ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยวิจัยยังให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างระบบและพัฒนานักวิจัยทุกระดับอย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างและพัฒนาระบบพี่เลี้ยง (Mentor System) สนับสนุนให้มีผู้ช่วยนักวิจัย (Research Assistant, RS) ในทุกระดับเพื่อเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์ ผลักดันให้บุคลากรนักวิจัยร่วมกันสอนในหลักสูตรต่างๆ และเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้มหาวิทยาลัยต้องให้การจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะนักวิจัยรุ่นใหม่รวมทั้งมีระบบทางด่วน (Fast Track) ที่สนับสนุนนักวิจัยรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพ (young star-researches)โดยเน้นการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ เพื่อเป็นกำลังคนสำคัญในการเสริมสร้างทีมวิจัยที่สามารถพัฒนานวัตกรรมในสาขาต่าง ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Christopher C. Morphew (2003, pp. 2041-2043) กล่าวว่ามหาวิทยาลัยวิจัย มีพันธกิจมุ่งเน้นในการทำวิจัย โดยอาจารย์ในมหาวิทยาลัยวิจัยต้องใช้เวลาส่วนใหญ่กับการวิจัยมากกว่าอาจารย์ในสถาบันอื่น และต้องผลิตผลงานวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ และตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย รวมทั้งต้องผลิตตำราบทความทางวิชาการต่างๆ และหาแหล่งทุนวิจัยจากภายนอกมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Cohn J. Funston (อ้างถึงใน สายสุดา เตียเจริญ, 2554, หน้า 10) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยวิจัยจะต้องมีการเผยแพร่องค์ความรู้และมีการนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เพื่อพัฒนาประเทศ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Andreatta (2009, pp.2-4) ได้กล่าวถึงพันธกิจของมหาวิทยาลัยวิจัย คือ มหาวิทยาลัยที่มีพันธกิจที่เน้นการวิจัย ซึ่งมหาวิทยาลัยได้รวบรวมเอากลุ่มนักวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญในโลกเพื่อมาทำวิจัยร่วมกัน จุดเน้นของอาจารย์ คือ ให้ผลิตองค์ความรู้ใหม่และแบ่งปันความรู้ที่ได้ให้แก่ชาวโลก โดยผ่านการตีพิมพ์เผยแพร่ และกระจายความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้เชื่อมโยงกับการเรียนการสอน ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยวิจัย ในขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล (2554) ที่พบว่า ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านการวิจัยสำหรับมหาวิทยาลัยวิจัย คือ องค์ประกอบด้านบัณฑิตศึกษาและการตีพิมพ์ระดับนานาชาติ

และสอดคล้องกับกับผลงานวิจัยของ สุภาพร พงศ์ภิญโญ และคณะ (2556) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัย คือ องค์ประกอบด้านการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยนั้นเป็นการบริหารงานวิจัยแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยที่มีทั้งผลผลิต ผลลัพท์ และผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานวิจัย ดังจะเห็นได้จากการมีจำนวนผลงานทางวิชาการที่ตีพิมพ์ในระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่มหาวิทยาลัยได้ผ่านการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการมหาวิทยาลัยแห่งชาติและได้รับเงินงบประมาณสนับสนุนในการทำวิจัย และทางมหาวิทยาลัยได้มีการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางด้านการวิจัยขึ้นตามเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญและเข้มแข็งของแต่ละสาขาในมหาวิทยาลัยของตนเอง ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางด้านการวิจัย จึงทำให้เกิดการรวมตัวกันของนักวิจัยที่มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ที่หลากหลายมาเข้าร่วมทำงานวิจัย ซึ่งส่งผลทำให้ได้ผลงานที่มีความถูกต้องและชัดเจนที่สุดทั้งในมหาวิทยาลัยเดียวกันและต่างมหาวิทยาลัยรวมทั้งมหาวิทยาลัยในต่างประเทศด้วย และยังก่อให้เกิดการสร้างเครือข่ายการวิจัยและความร่วมมือทางการวิจัยเพิ่มขึ้น ทั้งทางภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงภาคอุตสาหกรรม ส่งผลดีให้อาจารย์นักวิจัยได้ทำงานวิจัยร่วมกับหน่วยงานภายนอก จนเกิดความร่วมมือกันในทางวิชาการขึ้น และยังได้รับทุนสนับสนุนในการทำวิจัยด้วย จนทำให้อาจารย์นักวิจัยมีโอกาสในการแสวงหาแหล่งทุนและได้รับการสนับสนุนจากแหล่งทุนภายนอกเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่ออาจารย์นักวิจัยและมหาวิทยาลัยอีกด้วย อีกทั้งได้มีการบูรณาการการวิจัยกับการเรียนการสอนในทุกระดับ โดยเน้นไปที่ระดับบัณฑิตศึกษา จนสามารถผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยระดับสูงและพัฒนาอาจารย์เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งมีจำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (publications) ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus/ISI มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น จึงส่งผลต่อให้มีบทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง (citation) ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติหรือระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงส่งผลทำให้มีการบริหารทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้น

โดยมีการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการใช้ประโยชน์เพื่อสังคม จะเห็นได้ว่าในการบริหารงานวิจัยจะต้องทำให้ครบวงจรและมีความสัมพันธ์และสอดคล้องเชื่อมโยงส่งผลถึงกันกันในทุกองค์ประกอบ

ในขณะเดียวกัน การผลิตและพัฒนาบุคลากรวิจัยระดับสูงและอาจารย์ทุกมหาวิทยาลัยภายหลังจากเข้าร่วมโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติได้รับทุนสนับสนุนในการสร้างบุคลากรวิจัยระดับสูง ทำให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ นำงบประมาณ ในส่วนนี้ไปใช้สำหรับการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ อาทิเช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่สามารถสร้างบุคลากรวิจัยระดับสูงได้มากกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ ถึงแม้งบประมาณจะถูกปรับลดลงก็ตาม แต่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดสรรงบประมาณของมหาวิทยาลัยประมาณ 21 ล้านบาทให้กับคลัสเตอร์วิจัยต่างๆ ในปี พ.ศ. 2556 และ 16 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2557 เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นการกระตุ้นให้นักวิจัยหน้าใหม่ตื่นตัวในการทำวิจัยมากขึ้น ทำให้มีนักวิจัยรุ่นใหม่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และสามารถสร้างบุคลากรวิจัยระดับสูงเพิ่มมากขึ้น (จากเอกสารรายงานการประเมินผลโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ โดย สำนักบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ , (2558 หน้า 167) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ก็เช่นเดียวกัน ได้จัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนการวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในปี พ.ศ. 2556-2558 เป็นเงินจำนวน 22.10 ล้านบาท, 31.57 ล้านบาท และ 31.58 ล้านบาท ตามลำดับ งบประมาณส่วนหนึ่งถือได้ว่าส่วนใหญ่ได้ถูกนำไปใช้ในการสร้างนักวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งเป็นการช่วยสร้างบุคลากรวิจัยระดับสูงให้กับประเทศได้เป็นอย่างมาก (รายงานประจำปี พ.ศ. 2557-2558 ของกองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557 หน้า 8) ดังนั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จะต้องให้ความสำคัญในการสร้างบุคลากรวิจัยและพัฒนาบุคลากรวิจัยโดยมีงบประมาณสนับสนุนในด้านการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรวิจัยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ศึกษาต่อ ฝึกอบรม เข้าร่วมสัมมนาวิชาการหรือการนำเสนอผลงานวิชาการทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ และมีโอกาสเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก เพื่อให้เข้าถึงบรรยากาศงานวิจัย

และมีความคุ้นเคยในการทำวิจัย รวมถึงการจ้างนักศึกษาทั้งในระดับปริญญาโท ปริญญาเอกและหลังปริญญาเอก ให้เป็นผู้ช่วยนักวิจัยในทุกคลัสเตอร์ เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ประเทศชาติก็จะมีบัณฑิตที่มีคุณภาพสูงออกสู่สังคม ซึ่งบรรดาบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา จะสามารถใช้ความรู้ความสามารถที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญไปพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศเป็นลำดับ

จากข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้นนี้สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ เพื่อผลิตกำลังคนระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆที่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาทั้งชุมชนอุตสาหกรรมและระบบนวัตกรรมซึ่งนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีระดับนานาชาติ และสอดคล้องกับแนวคิดของ The Boyer Commission on Educating Undergraduates in the Research University (2016) ได้กล่าวถึงบทบาทตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยวิจัยว่าการสร้างความรู้ใหม่ อาจารย์ต้องมีความเชี่ยวชาญและมีชื่อเสียงในการวิจัยและจะต้องสำเร็จการศึกษาระดับหลังปริญญาเอกจำนวนมากกว่าสถาบันทางการศึกษาอื่นๆ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิโรจน์ ผลพันธิน (2547 หน้า 18) พบว่า การพัฒนาศักยภาพนักวิจัย จะต้องมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการทำวิจัยแก่นักวิจัยทุกคน มีการสนับสนุนให้นักวิจัยไปร่วมประชุมกับหน่วยงานภายนอก มีการจัดตั้งคลินิกวิจัยเพื่อให้คำปรึกษาหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับการทำวิจัย โดยเชิญอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านต่างๆ มาให้คำปรึกษาแก่นักวิจัย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาพร พงศ์ภิญโญ และคณะ (2556) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัย คือ การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยมีความสัมพันธ์และมีต่อผลการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัย

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาบุคลากรวิจัยระดับสูงเป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ เพราะจะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังมีการร่วมงานระหว่างนักวิจัยและอาจารย์ต่างสาขาวิชาข้ามคณะ ข้ามสถาบันในการทำวิจัยเพื่อตอบโจทย์ของประเทศ ซึ่งการสร้างบุคลากรระดับสูงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการต่อยอดงานวิจัยด้านต่างๆ นอกจากนี้ยังเป็นการผลักดันอาจารย์รุ่นใหม่ รุ่นกลาง และนักวิจัยที่ทำวิจัยในโครงการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์

ต่อสังคมและประเทศชาติจนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการที่สูงขึ้น และสามารถผลิตผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ และมีการจดสิทธิบัตร ผลงานเชิงประจักษ์ต่าง ๆ อีกทั้งมีนักวิจัยหลังปริญญาเอก และอาจารย์รุ่นใหม่เข้าร่วมโครงการจำนวนมาก มีนักวิจัยแกนนำทำงานร่วมกับอาจารย์นักวิจัยรุ่นใหม่ มีการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายบูรณาการระหว่างคณะ/สถาบัน ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นการกระตุ้นให้เกิดแนวคิดและโจทย์วิจัยที่หลากหลาย เพื่อใช้ความรู้ในเชิงลึกตอบปัญหาวิจัยในเชิงกว้าง ได้ฝึกฝนพัฒนาตนเอง ได้มีโอกาสทำงานร่วมกับนักวิจัยผู้มีประสบการณ์ นับว่าเป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ในการทำวิจัย องค์ความรู้ จากนักวิจัยอาวุโสที่เป็นหัวหน้าโครงการให้กับอาจารย์ รุ่นใหม่ รุ่นกลาง ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ให้มีความเข้มแข็งด้านการทำวิจัยมากขึ้น ทำให้ผลงานวิจัยในภาพรวมของมหาวิทยาลัยอยู่ในเกณฑ์ที่มากกว่าเป้าหมายผลผลิต (PA) ทั้งในด้านผลงานตีพิมพ์ สิทธิบัตร บัณฑิตศึกษา ผลิตภัณฑ์ ผลงานเชิงประจักษ์ ซึ่งทำให้นักวิจัยหลายได้รับรางวัลเกียรติยศในระดับนานาชาติและระดับชาติอีกด้วย นับเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาอาจารย์และนักวิจัยรุ่นใหม่ที่จะได้ดำเนินการแบบที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปใช้

1. สำนักบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในระดับอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมนำแนวทางการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัย กำหนดในนโยบายของมหาวิทยาลัยวิจัย

2. ควรนำองค์ประกอบที่เป็นผลสัมฤทธิ์ของการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยวิจัยในประเทศไทย ทั้ง 4 องค์ประกอบ กำหนดเป็นนโยบายที่มีระบบและต่อเนื่อง โดยให้การส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นกรณีพิเศษด้วย ซึ่งประกอบไปด้วย (1) จำนวนผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ (publication) ในระดับนานาชาติในวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล Scopus/ISI มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น (2) บทความวิจัยที่ได้รับการอ้างอิง (citation) ใน refereed journal หรือในฐานข้อมูลระดับชาติ

หรือระดับนานาชาติเพิ่มมากขึ้น และ (3) การบริหารทรัพย์สินทางปัญญา จำนวนสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และมีการจดลิขสิทธิ์ที่เพิ่มขึ้น โดยมีการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและการใช้ประโยชน์เพื่อสังคม กำหนดเป็นนโยบายที่มีระบบและต่อเนื่องให้การส่งเสริมและสนับสนุนด้านงบประมาณเป็นกรณีพิเศษ

3. มหาวิทยาลัยควรกำหนดเป็นนโยบายส่งเสริมให้ทุกส่วนงานมีการวิจัยที่สร้างนวัตกรรม และการวิจัยถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ให้มากขึ้น โดยเฉพาะให้มีความร่วมมือของนักวิจัยกับภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมนวัตกรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

4. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการพัฒนาระบบการบริหารทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อนำผลผลิตงานวิจัยไปใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนให้เร็วยิ่งขึ้น คือตั้งแต่เริ่มต้นโครงการเพื่อนำผลผลิตงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์

5. มหาวิทยาลัยควรกำหนดยุทธศาสตร์ในการให้ความรู้แก่นักวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการวิจัยให้มีศักยภาพและตรงกับความต้องการของตลาด เพื่อผลักดันให้ผลงานมีการนำไปใช้ประโยชน์สู่สังคมและเชิงพาณิชย์ “จากหิ้งสู่ห้าง”

6. มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการวิจัยกับสถาบันนานาชาติให้มากขึ้น เพื่อแสวงหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกทั้งในและต่างประเทศและส่งสริมการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารในระดับนานาชาติให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กองบริหารการวิจัย. (2557). *รายงานประจำปี 2556 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดวงเดือน ภูตยานันท์. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาบริหารเทคนิคศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

วิจารณ์ พานิช. (2546). *การบริหารงานวิจัย แนวคิดจากประสบการณ์* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

เพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล. (2554). *การพัฒนาตัวชี้วัดผลการดำเนินงานด้านการวิจัยสำหรับมหาวิทยาลัยวิจัยโดยประยุกต์ใช้เทคนิคดุลยภาพ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิโรจน์ ผลพันธิน. (2547). *รูปแบบการบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา.* กรุงเทพฯ :คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

สายสุดา เตียเจริญ. (2554). *องค์ประกอบของการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย.* ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2551). *ยุทธศาสตร์เชิงรุกในการพัฒนาด้านการวิจัย เพื่อสร้างความเข้มแข็งของประเทศไทย.*กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

สุภาพร พงศ์ภิญโญและคณะ. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร,* 15(2): 67-79.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2558). *ดัชนีการวิจัย: บันไดสู่การพัฒนาประเทศ 2558* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.

----------. (2551). *กลไกการขับเคลื่อนการวิจัยแห่งชาติ (CRO)* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สำนักบริหารโครงการและส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). *รายงานการประเมินผลฉบับสมบูรณ์โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ.*กรุงเทพฯ: สำนักบริหารโครงการและส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ.

Andreatta, Britt. (2009). *Navigating the Research University: A guide for first-year students*. 2nd ed. Bostorn: WandsworthCengageLeanning.

Bienenstock, A.(2006). *Essential Characteristics of Research Universities: Presented at UNESCO Forumon Higher Education*. Retrieved June 5, 2013, from http//portal. Unesco.org/education/en/files/51613/11634 2290Bienenstock-EN.pdf

Morphew, C. (2003). Research Universities. In Guthrie, James W. (ed.). *Encyclopedia of Education:*vol.6Race-State. pp.2041-2043. (2nd ed.). New York: Thomson & Gale.

The Boyer Commission on Educating Undergraduates in the Research University. Retrieved May 25, 2016, Form https://www.adelaide.edu. au/rsd/evidence/related-articles/Boyer_Report.pdf

Office of the Higher Education Commission. (2010). *Thailand 's National Research University: Enhancing Academic Excellence and Competitiveness*. Bangkok. Amarin Printing Public Company Limited.